

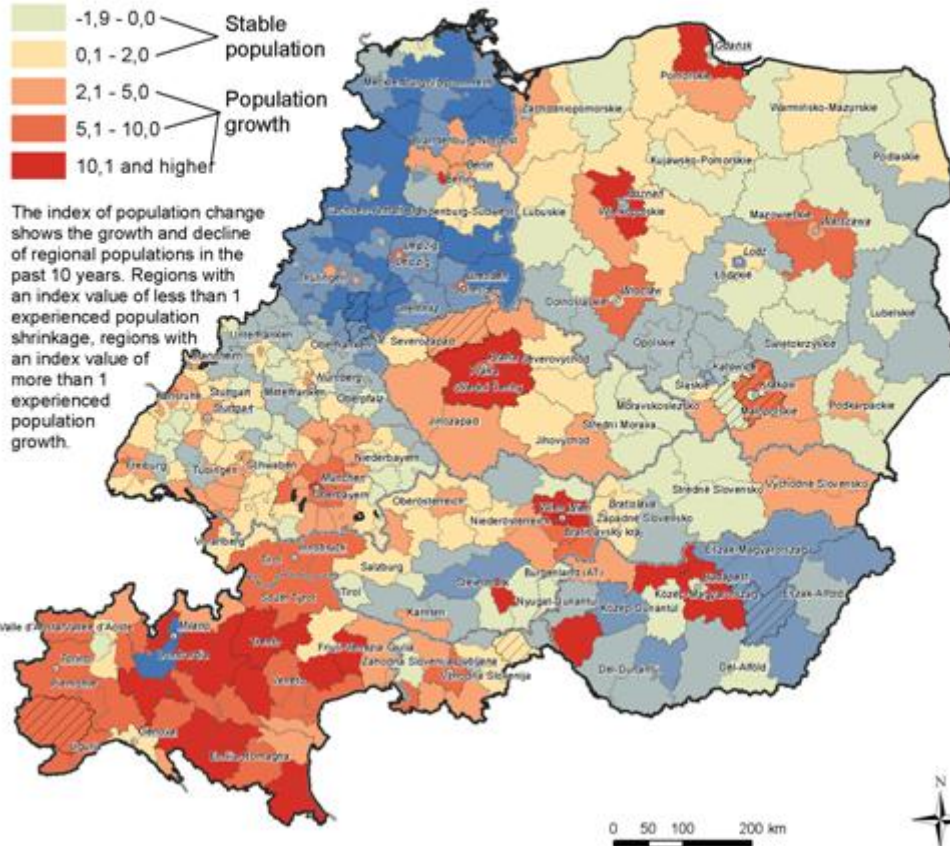
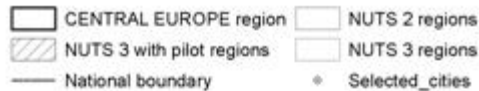
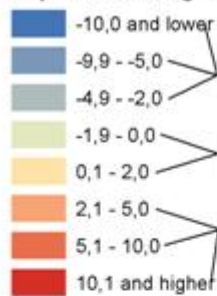
ADAPT2DC – Adaptační strategie na demografické změny

společná nadnárodní vize pro poskytování služeb a fungování infrastruktury v regionech a městech ve střední Evropě, v nichž dochází k úbytku obyvatel

"Demografická změna je jednou z nejvýznamnějších výzev pro ekonomicky, sociálně i ekologicky udržitelný rozvoj ve střední Evropě. V mnoha evropských státech klesá počet obyvatel v důsledku nízké porodnosti a emigrace a dochází ke stárnutí populace. Pokud však budou státní instituce, soukromé subjekty a občanská společnost spolupracovat na přizpůsobení se demografickým změnám, může se tato hrozba změnit v šanci na lepší budoucnost." (ADAPT2DC Evropská strategie)

Cílem projektu ADAPT2DC je rozvíjet přenositelné strategie pro řízení služeb a infrastruktury v regionech a městech s úbytkem počtu obyvatel v Německu, Česku, Maďarsku, Itálii, Polsku a Slovinsku. Vzhledem k tomu, že projekt ADAPT2DC je ve své závěrečné fázi, rádi bychom se podělili o výsledky projektu, návrhy a doporučení pro tvůrce politik.

Population change 2001-2011 (%)

Hlavní doporučení projektu ADAPT2DC pro poskytovatele služeb a infrastruktury

Jak se vyrovnat s důsledky úbytku počtu obyvatelstva a stárnutí obecně?

Demografické změny představují dlouhodobý proces, kterému je třeba se přizpůsobit. Podle demografických projekcí na národní úrovni v Česku, Německu, Maďarsku, Polsku, na Slovensku a ve Slovinsku se do roku 2030 očekává pokles celkového počtu obyvatel, který bude převážně způsoben negativní přirozenou měnou (vyšší úmrtností než porodností). Spolu s předpokládaným prodlužováním délky života to znamená, že poměr počtu starších lidí k počtu ekonomicky aktivních obyvatel se zvýší ve všech středoevropských státech a tím se zvýší i ekonomická a sociální zátěž.

Ve snaze vyrovnat se s dopady způsobenými poklesem počtu obyvatelstva a jeho stárnutím je třeba intenzivně pracovat na přizpůsobení systémů sociálního zabezpečení, sociální infrastruktury a služeb, ale i na zajištění technické infrastruktury.

- Pro dlouhodobě udržitelné rozvojové cíle je nezbytné **strategické myšlení**
- Další nezbytností je nahradit převažující prorůstově orientované myšlení spíše úvahami a inovačními strategiemi, které se **přizpůsobují poklesu počtu obyvatel** (úbytek počtu obyvatel nemusí nutně znamenat negativní jev – tedy až do situace, pokud významně neohrožuje místní ekonomiku – může i vést k lépe obyvatelnému, klidnému prostředí s menší hustotou zalidnění).

Proč je důležité pro poskytovatele služeb sledovat demografické trendy?

Obecně lze vypočítat dopad demografických změn na infrastrukturu a na poskytování služeb, na poptávku po službách a náklady na jednotku. O poptávku po službách a infrastruktuře, které přímo souvisejí s **počtem obyvatel v území, nebo počtem příslušníků určité věkové skupiny**, budou pravděpodobně ovlivněny probíhajícími demografickými změnami.

O V případě, že Vaše oblast činnosti nějakým způsobem může nějak souviset s měnící se demografickou situací, **konzultujte možný dopad** na Vaší činnost s **místními a regionálními institucemi** odpovědnými za plánování a rozvoj politiky s cílem získat další poznatky.

Existují nějaké příznivé dopady demografických změn (jako je stárnutí, migrace atd.)?

Z ekonomického hlediska jsou demografické změny spojovány spíše s negativy (vyšší náklady na veřejnou zdravotní péči, důchodové zabezpečení, nedostatek pracovních sil atd.). Demografické změny ale zároveň **nabízejí i příležitosti** – např. **ekonomický potenciál ve vztahu k tzv. "stříbrné ekonomice", produktivita multikulturních imigrantů** apod. Z tohoto hlediska je třeba **podporovat politiky aktivního stárnutí spolu s odpovídajícími opatřeními podporujícími rovnost žen a mužů a opatřeními vytvářejícími vhodné podmínky pro rodiny s dětmi a zejména odstraňovat překážky bránící**

rodinám pořídit si více dětí.

Existují obecná pravidla pro snižování nákladů na poskytování služeb s cílem přizpůsobit se demografickým změnám?

Náklady na poskytování služeb ve většině případů korelují s demografickými a územními charakteristikami, ale přímé srovnání mezi jednotlivými zeměmi může být zavádějící vzhledem k odlišným vnitrostátním standardům poskytování služeb. o Nedostatek dat, který byl v rámci projektu ADAPT2DC vyřešen využitím dat z business intelligence databáze, ukázal, že by se měl klást větší důraz na **sběr údajů o příjmech a výdajích na infrastrukturu a na jejich sdílení mezi jednotlivými odvětvími**, aby bylo možné činit **informovaná rozhodnutí**.

o **Seskupovací (klastrová) metoda**, na základě které se podle určitých charakteristik seskupují podobné oblasti do tzv. klastrů a ty představují oblasti, kde mohou být zavedeny podobné úsporné strategie pro poskytování služeb a infrastruktury reagující na demografické změny

o Političtí představitelé a provozovatelé služeb by měli vzájemně **sdílet příslušné znalosti a osvědčené postupy** potřebné k adaptaci na demografické změny.

Jak změnit využití stávající infrastruktury a poskytování služeb v obci a přizpůsobit je demografickým změnám?

Vezmeme-li v úvahu **měníci se využívání infrastruktury a služeb**, například v důsledku stárnutí populace nebo klesající poptávky v souvislosti s klesajícím počtem uživatelů, hlavní strategie pro přizpůsobení lze shrnout takto:

- **prostorové slučování/centralizace,**
- **multifunkční střediska,**
- **revize standardů,**
- **decentralizace a mobilizace** doposud **imobilních služeb** (například administrativní služby, služby v oblasti zdravotní péče, přechod na e-slужby)

Co je třeba zvážit při přizpůsobování integrovaných opatření a strategií demografickým změnám?

Cílem projektu ADAPT2DC bylo **vytvořit přenositelné strategie** pro poskytování inovativních řešení vedoucích k restrukturalizaci řízení služeb a infrastruktury v regionech a městech s úbytkem obyvatel a tím podpořit udržitelný rozvoj evropských regionů.

Před přenosem je třeba vzít v úvahu **některé potenciálně omezující faktory**:

- důsledky vyplývající z minulých rozhodnutí,
- institucionální a strukturální překážky,
- nedostatečné technologické či ekonomické zdroje, byrokratické nebo politické překážky ze strany přijímající země, které brání uplatnění přenesených politik.

Proč je důležitá zejména při plánování spolupráce s různými zúčastněnými stranami?

Na místní úrovni (a také na regionální úrovni) vyžaduje úspěšné přizpůsobení se negativním dopadům úbytku obyvatel, aby spolu různé zúčastněné strany a místní orgány na meziobecní nebo regionální úrovni **komunikovali, spolupracovali a**

sdíleli odpovědnost při rozhodování.

o „Studie o regionech s úbytkem obyvatel“ poukazuje na několik **rizik, která vyplývají z nedostatečné spolupráce mezi místními orgány v regionech**, jichž se úbytek obyvatel týká. Přízpůsobení infrastruktury demografickým změnám, zejména úbytku obyvatelstva, například formou zrušení některých služeb (například uzavření školy), nebo jejich redukci vytváří tzv. **efekt NIMBY (Not In My Backyard – ne v mém sousedství)**, který by mohl nejen bránit úsporám, ale mohlo by to dokonce vést k nárůstu veřejných výdajů.

Doporučené výsledky projektu, užitečné odkazy:

Nadnárodní průvodce pro realizaci pilotních akcí využívá zkušeností získaných při provádění pilotních akcí v rámci projektu ADAPT2DC a předkládá národním a regionálním institucím návrhy na restrukturalizaci veřejných služeb a infrastruktury v reakci na úbytek nebo stárnutí obyvatelstva. Cílem je využít poznatky získané v rámci projektu a využít je k vytvoření souboru mezinárodních podnětů pro provádění regionálních opatření.

Katalog nejlepší praxe poskytuje přehled mezinárodních příkladů týkajících se možnosti, jak přizpůsobit technickou a sociální infrastrukturu a služby demografickým změnám. Příklady pocházejí z různých zemí a týkají se různých druhů infrastruktury a služeb (doprava, voda, péče o děti, zdraví, bydlení atd.) a orientují se zejména na možnosti úspor finančních prostředků

E-kniha „Jak se vypořádat s náklady na infrastrukturu v regionech s úbytkem obyvatel“ mohou místní političtí představitelé a poskytovatelé najít krátký a snadný popis nejdůležitějších metod plánování, které lze použít při přípravě místních opatření pro přizpůsobení se demografickým změnám. Uvedený dokument může sloužit jako koncepční základ pro místní politické představitele a může posloužit i jako plánovací scénář. Druhá polovina e-knihy obsahuje nejlepší postupy z různých oblastí: doprava a mobilita, bydlení a veřejné prostory, voda / čištění odpadních vod, zdravotní péče a dlouhodobá péče, péče o děti a další sociální služby, zásobování. Tyto příklady, které vycházejí z probíhajících projektů po celé Evropě, mohou inspirovat místní představitele a poskytnout dobré nápady pro řešení. Je možné též využít kontaktů na osoby spojené s projekty a domovské stránky, kde je možné najít další podrobnosti.

Více informací o projektu naleznete na oficiálních **webových stránkách projektu ADAPT2DC**.

Contact:

Thuringian Ministry for Building, Regional Development and Infrastructure
Germany, 99096 Erfurt, Werner-Seelenbinder Str. 8

www.thueringen.de/de/tmblv/

Contact Person:

Klaus Bongartz

+493613791515

klaus.bongartz@tmblv.thueringen.de